

obyr 17.04.24
Pryjeto
P

Dr hab. Jakub Basista, prof. UJ
Instytut Historii
Uniwersytet Jagielloński

INSTYTUT HISTORII PAN	
Wpłynęło: 05/04/2024 mail	Znak:
Ref: 10/04/2024	Kat: papier

Kraków, 5 kwietnia 2024

Ocena dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego doktora Jana Waszinka , ubiegającego się o nadanie stopnia doktora habilitowanego

Zgodnie ze wskazaniami komisji habilitacyjnej w przewodzie habilitacyjnym doktora Jana Waszinka przedstawiam moją ocenę dorobku Habilitanta. Na ocenę składają się: 1. Omówienie sylwetki naukowej Habilitanta, 2. Omówienie Jego osiągnięć naukowych, w szczególności dokonanych po uzyskaniu doktoratu, 3. Ocenę książki przedstawionej jako podstawa habilitacji, 4. Ocenę pozostałego dorobku Habilitanta, w szczególności działalności dydaktycznej, prac popularyzatorskich i organizacyjnych oraz 5. Podsumowanie.

Sylwetka naukowa Habilitanta

Dr Jan Waszink studia magisterskie ukończył na uniwersytecie w Lejdzie w 1994 roku uzyskując tytuł magistra języka łacińskiego ze specjalizacją nowołacińską. Rok później ukończył studia magisterskie w uniwersytecie w Cambridge uzyskując tytuł magistra literatury europejskiej.

W latach 1996-2001 Jan Waszink był doktorantem na Wydziale Historii Literatury Holenderskiej w uniwersytecie amsterdamskim.

W roku 2002 w uniwersytecie amsterdamskim, na Wydziale Historii Literatury Holenderskiej Jan Waszink otrzymał doktorat na podstawie rozprawy: *The Politica of Justus Lipsius. Introduction, Edition, Translation*.

Po uzyskaniu doktoratu dr Jan Waszink pracował jako wykładowca w kilku uniwersytetach holenderskich:

- w 2003 roku w uniwersytecie im. Radbouda w Nijmegen na Wydziale Studiów Klasycznych;
- w latach 2008-9 w uniwersytecie w Utrechcie na Wydziale Języków Nowożytnych;

P

- w latach 2009-2012 w uniwersytecie Erazma w Rotterdamie na Wydziale Historii (Erasmus School of History, Culture and Communication);
- w latach 2016-2018 na Wydziale Prawa i na Wydziale Nauk Społecznych uniwersytetu w Lejdzie
- w roku 2020 w Instytucie Historii w Wolnym Uniwersytecie w Amsterdamie.

Podczas blisko trzydziestoletniej (dwudziestoletniej po doktoracie) kariery wykładowcy Habilitant tylko przez cztery lata pracował w instytutach/wydziałach historii, przy czym trzy lata w ramach Erasmus School of History, Culture and Communication. Wspominam o tym, gdyż stara się on o habilitację w dyscyplinie historia, a nie języki nowożytne, czy historia literatury.

Ponadto Habilitant pracował w szeregu instytucji naukowych przy projektach i programach badawczych. I tak:

- w latach 2003-2006 na Wydziale Prawa (Uniwersytet w Utrechcie) jako współautor, tłumacz i redaktor w projekcie Corpus Iuris Civilis prof. J.E. Spruita, zwłaszcza przy pracach nad drugim tomem *Novellae Justinianusa*;
- w latach 2004-2008 jako post-doc. w ramach grantu NWO-VENI na uniwersytecie im. Radbouda w Nijmegen;
- w latach 2008-2009 jako badacz na Wydziale Języków Nowożytnych w uniwersytecie w Utrechcie;
- w 2009 na uniwersytecie w Utrechcie, Wydział Języków Nowożytnych w ramach projektu *Mapping the Latin Enlightenment*, pod kierownictwem prof. Y.A. Haskell (University of Western Australia, Perth);
- w latach 2014-2016 jako badacz na Wydziale Filozofii (Uniwersytet Erazma w Roterdamie)
- od 2020 jest zatrudniony na stanowisku adiunkta w Instytucie Historii im. T. Manteuffla (PAN).

Podobnie jak w przypadku pracy dydaktycznej miejsca prowadzenia badań nie były instytucjami zajmującymi się historią, poza obecnym miejscem zatrudnienia.

Dokonania naukowe Habilitanta

W ramach dokumentacji towarzyszącej wnioskowi Habilitant załączył 30 plików swoich artykułów. Niestety zrobił to niezbyt starannie na przykład przytaczając ten sam tekst dwóch wersjach językowych, jak również załączając niektóre artykuły/rozdziały bez podania szczegółów bibliograficznych (miejsca i daty wydania). Obok artykułów naukowych mamy tu jedną recenzję, omówienie kongresu naukowego, czy rozdział w wydawnictwie popularnonaukowym (w dwóch wersjach językowych – angielskiej i holenderskiej przedstawione jako dwie różne publikacje).

Po pominięciu publikacji popularnonaukowych oraz tych wydanych przed uzyskaniem doktoratu Habilitant opublikował 22 artykuły i rozdziały w książkach w tym 17 po angielsku, dwa po holendersku, oraz po jednym po niemiecku, włosku i francusku.

W 24/25 numerze periodyku *GROTIANA* (2003/2004 – 140 pkt na liście czasopism MNiSW) Jan Waszink wydał dwa sprawozdania/opinie z postępowania Kongregacji Kościoła Katolickiego do Spraw Ksiąg Zakazanych dotyczące wprowadzenia na listę ksiąg zakazanych dzieła Grotiusa *Annates et Historiae de rebus Belgicis*. Protokoły te oraz szereg towarzyszących im dokumentów pochodzą ze zbiorów Sant' Uffizio. Artykuł otwiera wstęp liczący 7 stron umieszczający znalezione i przetłumaczone opinie dotyczące pracy Grotiusa w kontekście prac Kościoła Katolickiego nad ówczesnymi publikacjami w ocenianiu ich z punktu widzenia doktryny katolickiej. Pozostałe ponad 50 stron to oryginały owych opinii pióra Stefana Gradica oraz Jana Araty oraz ich tłumaczenia na język angielski. Na końcu znajdziemy krótką listę innych dokumentów dotyczących dzieła Grotiusa znajdujących się w Watykanie. Publikacja stanowi ciekawe i rzetelne wydanie dwóch materiałów źródłowych odnoszących się do konkretnego wydawnictwa dzieła Grotiusa. Autor kompetentnie i wyczerpująco opatrzył w przypisy i wyjaśnienia łacińską wersję obu raportów, jak również wzbogacił i udostępnił współczesnym badaczom zamieszczając równoległe angielskie tłumaczenie tekstu. Co istotne, artykuł ten jest początkiem prac, które zwieńczone zostaną wydaniem całego tekstu *Annates et Historiae de rebus Belgicis* Grotiusa z obszernym komentarzem, interpretacją i starannym aparatem naukowym (książka przedstawiona jako habilitacyjna). Tym samym poniekąd spina niczym klamra okres działalności od pierwszych prac nad dziełem holenderskiego myśliciela, po wydanie całości w 2023 roku.

W wydanym w 2004 roku artykule *Tacitisme in Holland* (De Zeventiende Eeuw, 20, 2, (2004) Jan Waszink interpretuje dzieło Grotiusa *Annates et Historiae de rebus Belgicis* jako

przykład stosowania metody Tacyty w opisywaniu historii. Podejście to jest jednym z głównych postulatów Habilitanta w czytaniu, interpretowaniu, tłumaczeniu i wydawaniu dzieł Grocjusza. W tym właśnie artykule autor podnosi również kwestię, dlaczego owe dzieło, pisane na zamówienie Stanów Holenderskich, nie zostało przez nie wydane.

W kolejnym tekście *Using the Work. Remarks on the Text of De iure praedae* wydanym w zeszycie 26-28 *GROTIANA* (2005-2007), Jan Waszink wysuwa szczególny postulat pod adresem historyków i wszystkich uczonych korzystających z dzieła Grocjusza *De Jure praedato*. Na podstawie badań archiwalnych i porównywania kolejnych wydań dzieła twierdzi, iż uczeni powinni konsultować swoje ustalenia z rękopisami pisarza, gdyż poszczególne wydania nie zawsze są precyzyjne i mogą prowadzić do błędnych interpretacji myśli Grocjusza. Cały tekst poświęcony jest argumentacji za koniecznością zastąpienia dziewiętnastowiecznego wydania pracy Grocjusza przez H.G.Hamakera z roku 1868. Autor w przekonujący i kompetentny sposób wykazuje pewne braki wydania z wieku XIX. Chodzi tutaj tak o pewne elementy tłumaczenia, jak i interpunkcje oraz układ samego tekstu. Co równie istotne, autor wskazuje kontekst w jakim Grotius pisał swoje rozważania i adresatów jego przemyśleń.

W stosunkowo krótkim rozdziale zamieszczonym w tomie prac *Land of Dreams* ofiarowanych A.H.M.Kasselsowi, Habilitant odchodzi nieco od Grocjusza (choć jest obecny w samym tekście), a skupia się na fenomenie używania i cytowania starożytnego grackiego historyka Polibiusza przez pisarzy wczesnonowożytnych: Justus Lipsius, Isaaca Casanborusa, czy Hugo Grocjusz. Motyw znaczący i podkreślany w pracach Jana Waszinka, który – zresztą bardzo słusznie i przekonująco – postuluje czytanie dzieł owych twórców z użyciem „okularów”, w jakich oni sami pisali, czyli odnosząc ich prezentacje i interpretacje do używanych przez nich wzorców i cytatów ze starożytnych autorów. Postulat niezwykle ważny, choć w dzisiejszych czasach trudny do stosowania ze względu na współczesną ignorancję w odniesieniu do autorów starożytnych.

W tym samym roku (2006) ukazał się artykuł poniekąd wskazujący główny nurt badań Jana Waszinka, czyli tekst o tacytyzmie w Holandii: *Tacitism in Holland: Hugo Grotius's Annales et Historiae de rebus Belgicis*, odnoszący się do pism Hugo Grocjusza. Co szczególnie interesujące Autor nie tylko twierdzi, że styl i sposób podejścia do pisania Grocjusza wskazują na jego tacytyzm, ale pokazuje, że podejście to wynika z rozumienia przez Grocjusza roli historyka i pisarza politycznego w społeczeństwie, w jego rozumieniu racji stanu. Warto podkreślić, że ustalenia te są w odniesieniu do Grocjusza i jego prac

pionierskie i to Jan Waszink jest autorem takiego właśnie rozumienia pism pisarza holenderskiego. Artykuł ukazał się w wydawnictwie zbiorowym pod redakcją Rhoda Schnur *Acta Conventus Neo-Latini Bonnensis: Proceedings of the 12th International Congress of Neo-Latin Studies* (Bonn 2003). *Medieval & Renaissance Texts & Studies* tom 315.

Dalsze badania nad dziełem Grocjusza, tym razem z perspektywy językowej, przedstawione zostały w kolejnym artykule *Shifting Tacitisms. Style and Composition in Grotius's Annales* zamieszczonym w 29 zeszycie *GROTIANA* (2008).

Prace nad tacytyzmem ponownie opisał Habilitant w artykule poświęconym temuż zagadnieniu zamieszczonym w niemieckim wydawnictwie poświęconym retoryce: *Historisches Wörterbuch der Rhetorik*, gdzie znalazł się artykuł jego współautorstwa.

Kolejną odsłoną dyskusji nad rolą pism Grocjusza w ówczesnej rzeczywistości politycznej jest artykuł *Politica e scienza nella Repubblica delle Province Unite. Il caso di Ugo Grozio*. Został on opublikowany we włoskim czasopiśmie *Dimensioni e problemi della ricerca storica*, (nr 2/ 2009).

Dwa kolejne artykuły opublikował Jan Waszink w czasopiśmie *History of European Ideas* (2010, 2012 – 70 pkt na liście MNiSW). Oba są dalszymi studiami nad tacytyzmem w pismach Lipsjusza i Grocjusza: *Your Tacitism or mine? Modern and early-modern conceptions of Tacitus and Tacitism* oraz *Lipsius and Grotius: Tacitism*.

Swoje rozważania dotyczące Grocjusza i tacytyzmu Autor uzupełnia bardziej zróżnicowanymi rozważaniami nad pismami i myślą Grocjusza. W 2016 oraz 2019 w *History of European Ideas* znajdujemy trzy teksty poświęcone Grocjuszowi i tacytyzmowi: *Henry Savile's Tacitus and the English role on the Continent: Leicester, Hotman, Lipsius, The Praelium Nuportanum by Isaac Dorislaus: Anglo-Dutch Relations and Strategic historiography* oraz *Hugo Grotius on the agglomerate polity of Philip II*. Pokazują one swoiste wyjście Autora z kręgu li tylko myśli politycznej Grocjusza i Lipsjusza oraz odniesienie swoich dotychczasowych badań do szerszego kontekstu historycznego Niderlandów owych czasów.

Umieszczony również w *History of European Ideas* w 2020 roku artykuł wydaje się być największym odejściem od dotychczasowej linii badań Autora. Otóż w pracy *Oldenbarnevelt and fishes. Satirical prints from the 12-years truce* Autor analizuje siedemnastowieczne druki satyryczne związane z pokojem dwunastoletnim i użycie w nich wyobrażeń ryb. Ciekawe i inspirujące odejście od głównego nurtu badań nad Grocjuszem, będące przecież znaczącym i ważnym dodatkiem do innych prac Autora.

W 2021 roku w *GROTIANA* (zeszyt 42) zamieścił swoje spostrzeżenia dotyczące religii i państwa w dziele Grocjusza: *Religion and Government in Hugo Grotius's Annales: Orthodoxy, William the Silent and Reason of State*.

Dla pełności należy zwrócić uwagę na prace wynikające z głównych badań i zainteresowań Autora, a które ukazywały się w różnych zbiorach mających przybliżyć czytelnikom różne aspekty historii nowożytnej. Do takich należy rozdział *Constitution, Nationhood and Character according to Hugo Grotius* zamieszczony w książce *The Roots of Nationalism. National Identity Formation in Early Modern Europe, 1600-1815* wydanej przez Amsterdam University Press pod redakcją Lotte Jenssen (2016), czy też rozdział poświęcony Grocjuszowi jako mężowi stanu i historykowi: *The Ideal of the Statesman-Historian: the Case of Hugo Grotius* wydany w książce *Public Offices, Personal Demands: Capability in Governance in the Seventeenth Century Dutch Republic* współredagowanej przez Jana Hartmana i wydanej przez Cambridge Scholars w 2009 roku.

W ramach wydawnictwa poświęconego książkom wydany w Lejdzie, które miały wpływ na historię myśli politycznej habilitant zamieścił krótki rozdział dotyczący pracy Grocjusza *Mare Liberum*. Jest to podsumowanie dobrze znanych faktów o owym znaczącym wkładzie myśliciela niderlandzkiego do dyskusji nad wolnością mórza. Rozdział nie wnosi nic nowego do naszej wiedzy i ma charakter popularyzatorski. Pozbawiony jest aparatu naukowego. Wydany został również w holenderskiej wersji książki.

Nie są to wszystkie publikacje Habilitanta udostępnione w ramach Jego dossier. W niniejszej opinii nie chodzi jednak o bibliograficzną pełność, czy dokładność, ale o próbę przedstawienia i oceny pracy naukowej Jana Waszinka. Przedstawione i zrealizowane na przestrzeni ostatnich 20 lat prace Autora tworzą spójną, logiczną całość i pokazują drogę odkrywania i badania przede wszystkim twórczości pisarskiej Hugo Grocjusza. Autor dokonuje tego w kontekście historii siedemnastowiecznej Holandii i w oparciu o istniejące środowisko innych pisarzy i myślicieli. Jego badania doprowadziły go do odczytania na nowo pism Grocjusza, w szczególności poprzez podjęcie próby odtworzenia znaczenia tych pism tak, jak najprawdopodobniej powstawały. W tym celu Autor nie tylko czyta owe pisma, ale również podejmuje znaczące starania, aby precyzyjnie odszyfrować wykorzystywane starożytne teksty cytowane przez Grocjusza (ale i Lipsjusza i innych pisarzy) i tym samym poprawnie zrozumieć intencje ich wykorzystania. Z jednej strony prowadzi to do nowych, niezauważanych wcześniej treści i znaczeń, z drugiej pozwala w inny sposób spojrzeć na erudycję i metodę pisaną w wieku siedemnastym.

Warto podkreślić upór Habilitanta w dochodzeniu do rzeczywistych, pierwotnych założeń i znaczeń badanych przez niego pism, co ma – jak dowodzi – znaczenie dla rozumienia owych tekstów. Dokładne i często na nowo tłumaczone teksty umożliwiły Habilitantowi z jednej strony sformułować tezę o przejściu stylu i metody Tacyty przez Grocjusza, z drugiej pozwalają mu w jasny i przekonujący sposób wykazywać znaczenie pisarstwa Grocjusza, Lipsjusz i innych, dla rozumienia świata władzy i świata wartości politycznych w Holandii wieku siedemnastego. Koniec końców wiemy znacznie więcej o znaczeniu myśli owych autorów dla historii ich czasów i sposobu funkcjonowania państwa i poszczególnych jego urzędów. Ustalenia te bez wątpienia w innym, znacznie ciekawszym świetle stawiają twórczość przede wszystkim Grocjusza. Prace nad kolejnymi, mało znanymi traktatami wzbogacają obraz tego myśliciela, dotychczas postrzeganego głównie jako prekursora międzynarodowego prawa morskiego.

Oceniając działalność i osiągnięcia naukowe Habilitanta należy jednoznacznie stwierdzić, że stanowią one znaczący i nowatorski wkład w badanie myśli politycznej w wieku siedemnastym. Ustalenia Habilitanta znalazły szeroką i pozytywną recepcję w środowisku naukowym. Dr Jan Waszink postrzegany jest jako jeden z czołowych znawców myśli Hugo Grocjusza i jest w tej materii autorytetem. Publikacji w czołowych czasopismach poświęconych myśli Grocjusza (*GROTIANA*), jak również europejskiej myśli politycznej (*HISTORY OF EUROPEAN IDEAS*) są świadectwem poziomu naukowego reprezentowanego przez publikacje Habilitanta. Rozdziały w szeregu wydawnictw zbiorowych w różnych językach (niemieckim, francuskim, czy włoskim) również wskazują na znaczącą pozycję Habilitanta w społeczności naukowej.

Tytułem pełności należy dodać, iż sam omawiany wyżej dorobek naukowy Habilitanta spełnia podpunkt 1.2b art. 219 ustawy o szkolnictwie wyższym i nauce wymogów wobec osób starających się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (*cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopismach naukowych lub w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych*).

Książka habilitacyjna dr Jana Waszinka

Przedstawiona jako książka habilitacyjna praca Hugo Grotius. *Annals of the War in the Low Countries* stanowi z jednej strony kontynuację prac ostatnich dwóch dekad, z drugiej zaś jest ich swoistym ukoronowaniem. *Annals of the War* to krytyczne, dwujęzyczne wydanie dzieła Grocjusza z początku wieku siedemnastego.

Książkę otwiera studwudziesto - stronicowy wstęp, a następnie mamy zapis dzieła Grocjusza po łacinie i na sąsiednich stronach toż samo dzieło w tłumaczenia na język angielski.

Należy zatem oceniać przedstawione dzieło z kilku perspektyw. Na uwagę zasługuje sam wstęp do pracy, gdyż jest historycznym wstępem do pierwszego nowoczesnego, krytycznego wydania dzieła Hugo Grocjusza oraz jego tłumaczenia na język angielski.

Wstęp do pracy podzielony został na 11 krótkich podrozdziałów i końcowe podsumowanie. Układ jest logiczny, przejrzysty i bez większego trudu można wskazać na te artykuły z dorobku Autora, które tworzone były w ubiegłych dwóch dekadach z myślą o obecnym wydaniu.

Praca Grocjusza napisana była na zlecenie Stanów Holandii i West-Friesland. Mniej więcej jedną dziesiątą wstępu Autor poświęcił przedstawieniu ówczesnej sytuacji politycznej, rewolty i w tym kontekście swoistej polityki wydawniczo propagandowej stanów. Jest to o tyle ważne, że dzieło Grocjusza zostało przedstawione zleceniodawcom, ale nie zostało przez nich wydane. Na pytanie o przyczyny tego stanu rzeczy Autor wskazuje na charakter przedstawionej przez Grocjusza relacji. Jest ona pozbawiona swoistego patosu i patriotyzmu, a więc nie mogła stać się oficjalną wersją historii zleceniodawców. Są to niezwykle ciekawe i znaczące ustalenia Autora – ustalenia, które nie były dotychczas w ogóle poruszane i nie było próby sensownej odpowiedzi na pytanie o odłożenie dzieła Grocjusza na półkę, zamiast pod prasę drukarską.

Kolejne karty wstępu Autor poświęcił samemu Grocjuszowi. Omawia tutaj samego pisarza jako autora, ale również jako przedstawiciela tacytyzmu, jako obywatela, męża stanu i osobę, która realizuje swoistą rację stanu. Wątki te znajdujemy we wcześniejszych pracach Habilitanta, a w tym kontekście znakomicie sytuują jego dzieło i ułatwiają jego zrozumienie i recepcję. *Annals* to nie tylko relacja z dziejów wojennych, ale swoisty przekaz jej widzenia i postawy samego Grocjusza. Jan Waszink czytelnie wykazuje te związki.

Rozdział siódmy wstępu poświęcony został problemowi tacytyzmu i wykazaniu, że Grocjusz wpisuje się w ten właśnie nurt pisania historii wywodzący się ze starożytności.

Wstęp uzupełniają dodatkowe informacje ułatwiające praktyczny odbiór dzieła Grocjusza – otrzymujemy krótką charakterystykę głównych protagonistów pojawiających na kartach Grocjusza, omówienie pisarstwa Grocjusza jako historyka (w szerszym kontekście) i wreszcie informacje o istniejących i wykorzystanych źródłach wydania dzieła Grocjusza. Rękopis nie przetrwał, natomiast wydawca zmuszony był dokonywać wyborów między różnymi czasem częściowymi wersjami pracy.

Niezwykle istotny i pouczający jest podrozdział (podrozdział 10 wstępu), w którym Autor próbuje ustalić z jakich materiałów i źródeł korzystał Grocjusz przy komponowaniu swojego dzieła. Jest to swoista praca detektywistyczna, niestety nie zawsze zakończona sukcesem. Mówi ona również wiele o ówczesnej cyrkulacji informacji, książek, gazet i broszur. Z drugiej strony pokazuje bardzo cenny i ciekawy aspekt pracy dr Jana Waszinka nad tekstami Grocjusza (i innych). Pokazuje on, że dane dzieła powstają w określonym czasie i miejscu, w pewnej przestrzeni informacyjnej, bez poznania której nie jesteśmy w stanie ich poprawnie odczytać, nie mówiąc o zrozumieniu.

Wstęp zamykają rozważania dotyczące historii dzieła Grocjusza po jego śmierci. Autor stara się prześledzić dzieje rękopisu, bądź jego części, co jednak nie jest w pełni możliwe. Nie wiemy czy całość została podzielona, czy dzieło przetrwało i jeszcze gdzieś istnieje. Następnie otrzymujemy informacje o pierwszym wydaniu pracy z połowy wieku siedemnastego, jego tłumaczeniach na język francuski, holenderski i angielski. Kilka słów autor poświęcił recepcji dzieła Grocjusza po jego wydaniu, jak również współczesnym badaniom.

Główną część książki stanowi wydanie dzieła Grocjusza. Jak wspominałem wcześniej jest to wydanie dwujęzyczne – po łacinie i w tłumaczeniu na język angielski. Jest to z jednej strony krytyczne wydanie tekstu łacińskiego, w którym Autor zamieszcza szereg przypisów dolnych informujących o różnych niuansach i różnicach pomiędzy konsultowanymi wersjami pracy Grocjusza. Tłumaczenie angielskie zaopatrzone zostało w klasyczne przypisy towarzyszące wydawnictwom źródłowym dopowiadające, lub tłumaczące pojawiające się w tekście terminy, nazwy, określenia.

Moja ocena pracy dr Jan Waszinka jest niezwykle wysoka. Z jednej strony Autor dołożył niezwykłych starań, aby czytelnik otrzymał tekst najbliższy intencjom Grocjusza. Dokonał tego korzystając z dostępnych źródeł i korzystając z własnej wiedzy i doświadczenia ponad dwudziestoletniej pracy nad pisarstwem Grocjusza. Z drugiej strony mamy obszerny wstęp mogący stanowić samodzielną książeczkę – niezbyt obszerną, ale niezwykle bogatą w treść. Na szczególne podkreślenie zasługuje zbliżenie się do oryginalnego tekstu Grocjusza, a

być może jego odtworzenie. Autorowi udało się odtworzyć historię powstawania owego dzieła i ustalić przyczyny takiej, a nie innej jego historii. W szczególności warto wskazać na dwie istotne kwestie – wykazanie przyczyn niewydawania dzieła przez zleceniodawców, oraz wykazanie stosowania metody Tacyty w pisarstwie Grocjusza.

Książka dr Jana Waszinka jest zwieńczeniem pewnego etapu w jego działalności naukowej. Wiele wątków zaprezentowanych we wstępie znajdujemy w Jego wcześniejszych publikacjach i wiele z nich funkcjonuje w narracji historycznej dotyczącej Grocjusza, jego pisarstwa i dziejów Holandii oraz wczesnonowożytnej myśli politycznej.

Działalność dydaktyczna Habilitanta

Dr Jan Waszink był zatrudniony jako wykładowca w kilku uniwersytetach holenderskich. Niestety trudno jest coś więcej powiedzieć o Jego osiągnięciach dydaktycznych. Z autoreferatu wynika, że prowadzone przez niego zajęcia (na różnych poziomach nauczania) zgodne były z Jego kompetencjami i zainteresowaniami, czyli koncentrowały się na odczytywaniu i interpretacji tekstów niderlandzkich pisarzy politycznych wieku siedemnastego piszących po łacinie. Innymi słowy przygotowywał przyszłych literaturoznawców, prawników, ale również historyków do ich rzemiosła pod kątem warsztatowym. Nie przedstawiona została informacja na temat prowadzenia i promocji prac licencjackich czy magisterskich, więc można założyć, że Habilitant takowych prac nie prowadził. Był natomiast konsultantem podczas przygotowywania szeregu prac doktorskich (11) – zgodnie ze swoimi kompetencjami w sferze odczytania i interpretacji wczesnonowożytnych tekstów łacińskich.

Działalność popularyzatorska i organizacyjna Habilitanta

Szereg publikacji Habilitanta można, a nawet należy uznać za popularyzację jego dokonań naukowych. Ukazywały się one w tomach popularnonaukowych poświęconych różnym problemom historii wczesnonowożytnej. Większość działalności, którą należałoby uznać za popularyzatorską prowadzi Habilitant w Holandii, stąd ocena nie może być obiektywna, nawet jeśli mamy bezpośredni dostęp do prowadzonej przez niego strony Internetowej (<https://www.tolerantieisnooitmakkelijk.nl>).

Habibitant jest również współorganizatorem szeregu warsztatów i paneli podczas konferencji – paneli poświęconych Tacytowi podczas konferencji Renaissance Society of America w Dublinie w 2022 roku, warsztatów *Current Themes and Methods in Intellectual History* zorganizowanych w IH Pan w Warszawie, czy prezentacji wydawnictw książkowych *Bibliotheca Latinitatis Novae* uniwersytetu w Lejdzie, której jest przewodniczącym rady naukowej.

Podsumowanie

Przed podsumowaniem drogi naukowej dr Jana Waszinka i jego wystąpienia o nadanie stopnia doktora habilitowanego pozwolę sobie na dwie dygresje.

Po pierwsze od dawna nurtuje mnie pytania jak oceniać prace uczonych z środowisk i ośrodków, gdzie uzyskanie doktoratu jest swoistym zwieńczeniem pracy pod czyjąś opieką i umożliwia samodzielną pracę naukową, jak również nadzorowanie prac młodszych kolegów. Jest to pytanie tym bardziej nurtujące, gdy mamy do czynienia z doktoratami nadawanymi przez renomowane uczelnie znajdujące się wysoko we wszelkiego rodzaju rankingach. Czy wymogi uzyskania habilitacji w polskiej rzeczywistości mają sens?

Po drugie Habibitant nie jest typowym historykiem. Jak wskazywałem wyżej nie ukończył studiów historycznych, ani żadnych pokrewnych. Stosunkowo krótko pracował w instytutach i na wydziałach historycznych. Czy podanie o nadanie stopnia doktora habilitowanego powinno dotyczyć dyscypliny historii, czy może literaturoznawstwa, neofilologii?

O ile na pierwsze pytanie nie znam odpowiedzi, o tyle w przypadku drugim wątpliwości moje stopniowo zanikały podczas lektury prac dr Jana Waszinka. Habibitant nie jest typowym historykiem, nie jest nawet typowym historykiem myśli politycznej. Jednak prace Jego osadzone są głęboko w historii i wielu 'typowych' historyków może mu zazdrościć umiejętności odczytywania źródeł, rzetelności i staranności w próbie zrozumienia intencji autora, a co za tym idzie ustalenia po co i dla kogo były pisane. Prace Habilitanta są doskonałym przykładem interdyscyplinarności nauki i w znakomity sposób wzbogacają naszą wiedzę historyczną. Jego metodologia i konsekwentne wysiłki w celu odczytania intencji pisarzy wieku siedemnastego stanowią ogromny wkład w nasze rozumienie owych czasów.

Nie znam wiele prac historyków, które zbliżały by się do szczegółowości i dyscypliny badawczej reprezentowanej przez Habilitanta.

Reasumując chcę podkreślić, iż dotychczasowa działalność naukowo-badawcza Habilitanta, jak również nieco trudniejsza do oceny działalność dydaktyczna są imponujące. Habilitant jest autorem istotnych i bardzo ciekawych badań głównie, choć nie jedynie, nad myślą Hugo Grocjusza. Jego interpretacje koncepcji myśliciela holenderskiego weszły do międzynarodowego kanonu interpretacyjnego osób badających dzieła Grocjusza.

Mając powyższe na uwadze, jak również pozostałe elementy działalności i rozwoju dr Jana Waszinka stwierdzam z pełnym przekonaniem, że moim zdaniem spełnia on wszelkie ustawowe wymogi stawiane przez ustawę z dnia 20 lipca 2018 r. - *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* w art. 219 ust. 1 pkt 2 i 3. Wnioskuje o dopuszczenie dr Jana Waszinka do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Bank', with a long, sweeping underline.